Topení pevnými palivy: Co musí vědět každý majitel domu

S příchodem podzimu a zimy nastane opět období topné sezóny. V mnoha obcích v oblasti ORP Uherský Brod se stále hojně využívají zařízení na spalování pevných paliv, tedy kotle, krby nebo kamna na dřevo či uhlí. Tato forma vytápění však není bez povinností. Aby bylo topení bezpečné, efektivní a zároveň šetrné k životnímu prostředí, je důležité dodržovat určitá pravidla, zákonné požadavky a doporučené postupy.

Legislativně jsou povinnosti provozovatelů malých spalovacích zdrojů o celkovém jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, který slouží jako zdroj tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, ukotveny v zákoně č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Tento zákon mimo jiné uvádí, že každý takový kotel musí projít nejméně **jedenkrát za tři roky** pravidelnou odbornou kontrolou. Zákon č. 133/1995 § 44 nařizuje provádět kontrolu a čištění spalinových cest kominíkem (je vhodné, aby provozovatel sám komín čistil, nebo zajistil čištění několikrát za rok a vedl o tom záznam v deníku). Četnost upravuje vyhláška č. 34/2016 Sb. (příloha č. 2). V tomto případě se jedná o kontrolu **jedenkrát za rok.**

Správné topení začíná už u samotného zatápění. Mnoho lidí dělá chybu právě při podpalování. Dřevo musí být především dobře proschlé – ideální je vlhkost do 20 %, což znamená skladovat ho přibližně dva roky na dobře větraném a krytém místě. Měření vlhkosti lze jednoduše provést pomocí běžně dostupného vlhkoměru na dřevo (cena okolo 500 Kč). K podpalování je vhodné používat třísky a přírodní podpalovače. Moderní a ekologický způsob představuje tzv. horní podpal – oheň se zakládá nahoře, takže plamen postupně prohořívá směrem dolů. Tím se výrazně sníží množství kouře a zlepší účinnost spalování.

Při samotném topení v kotli s prohořívacím topeništěm (jedna spalovací komora) je velmi důležité přikládat pravidelně menší množství paliva (toto pravidlo neplatí pro kotle se zásobníkem, tzv. odhořívací kotle). Tím se udržuje stabilní teplota hoření a zároveň se snižují emise škodlivin. Velkou chybou je tzv. škrcení přívodu vzduchu, čímž dochází k nedokonalému spalování, vzniku dehtu a výraznému znečištění komína. Současně je nezbytné zajistit dostatečný přísun vzduchu do místnosti, kde se kotel nachází, aby mohl proces hoření probíhat správně. V žádném případě se nesmí spalovat nevhodné materiály (mokré dřevo, dřevotříska, lakované nebo barvené dřevo, plastový odpad, nábytek nebo domácí odpadky), které nejsou uvedeny výrobcem kotle jako povolené palivo. Nejen že tím výrazně zatěžujeme ovzduší, ale také riskujeme poškození kotle a vznik požáru. Při spalování tuhých paliv, zejména při jejich nedokonalém spalování, vznikají pro zdraví nebezpečné látky jako oxid uhelnatý, oxidy dusíku a síry, prachové částice (PM10 a PM2.5), polyaromatické uhlovodíky (především silně karcinogenní benzo(a)pyren), těkavé organické látky, dioxiny a furany. Tyto škodliviny mohou způsobovat dýchací a srdeční onemocnění a přispívají ke vzniku smogu a kyselých dešťů. Nejvhodnějším palivem zůstává kvalitní tvrdé dřevo – například buk, dub nebo jasan. Má vysokou výhřevnost a při správném spalování produkuje minimum škodlivin.

Důležitou povinností každého provozovatele zařízení na spalování pevných paliv je mít připravenu veškerou dokumentaci související s provozem zařízení. Jedná se především o potvrzení o kontrole technického stavu a provozu kotle (ne starší než tři roky), potvrzení o kontrole a čištění spalinových cest (provádí kominík alespoň jednou ročně). Pokud jde o revizi spalinové cesty (komínu), tak ta musí být provedena vždy (vyhláška č. 34/2016 Sb. § 3 odst. 1):

- před uvedením nové spalinové cesty do provozu nebo po každé stavební úpravě komínu,

- při změně druhu paliva připojeného spotřebiče paliv,
- před připojením spotřebiče paliv do nepoužívané spalinové cesty,
- před výměnou spotřebiče paliv s výjimkou výměny spotřebiče stejného druhu, typu, provedení a výkonu za podmínky, že způsobilost spalinové cesty je potvrzena zprávou o provedení čištění a kontroly spalinové cesty,
- po komínovém požáru,
- při vzniku trhlin u používané spalinové cesty, jakož i při důvodném podezření na výskyt trhlin u používané spalinové cesty.

V případě výzvy, nebo kontroly ze strany obecního úřadu s rozšířenou působností je provozovatel povinen tyto doklady předložit. V případě nedodržení uvedených povinností hrozí pokuta až do výše 20 000 Kč.

V souvislosti se zpřísňováním požadavků na technologickou úroveň kotlů na pevná paliva je od září 2022 zakázán provoz kotlů první a druhé emisní třídy (povolena emisní třída III. – V.). Pokud takový kotel stále používáte, je třeba jej neprodleně vyměnit za modernější zařízení. Jinak opět riskujete nejen pokutu, ale hlavně ohrožení zdraví a bezpečnosti. K získání kontaktu na odborníka pro kontrolu kotle nebo kontrolu komína, můžete využít oficiální zdroje, jako je například živnostenský rejstřík http://www.zivnostensky-rejstrik.cz nebo Společenství kominíků ČR http://www.skcr.cz, kde lze vyhledat odborníky podle regionu. Seznam odborně způsobilých osob, které zajišťují kontrolu technického stavu a provozu spalovacího stacionárního zdroje (kotle), lze najít na stránkách Ministerstva životního prostředí (MŽP): https://ipo.mzp.cz/ nebo Klastru Česká peleta: http://www.topenaridotace.cz. Další informace týkající se provozu lokálních topenišť pak naleznete na stránkách MŽP https://www.mzp.gov.cz/cz/agenda/ochrana-ovzdusi/zdroje-znecistovani-ovzdusi/lokalni-topeniste.

Správné topení začíná u zodpovědnosti. Nejde jen o splnění zákonných povinností, ale také o zdraví a bezpečnost osob, o zdravé životní prostředí a o dlouhodobou životnost vašeho zařízení. Věnujte, prosím, pozornost nejen topení, ale i výběru paliva, pravidelné údržbě a kontrole kotle i komína. Čistý vzduch a bezpečný domov za to rozhodně stojí.

Ing. Josef Pančocha, MBA